

26. 3. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Postavení zajištěných věřitelů po revizní novele insolvenčního zákona

Revizní novela insolvenčního zákona (dále jen „IZ“), která byla provedena zákonem č. [294/2013](#) Sb. (dále jen „novela“), přinesla do insolvenčního práva celou řadu změn a posunů. Ty možná nejvýznamnější se týkají postavení zajištěných věřitelů, resp. postupu při správě a zpeněžení majetku, který slouží k zajištění jejich pohledávek.

Do konce minulého roku platilo, že jestliže zajištění věřitelé byli nečinní a insolvenčnímu správci (event. dlužníkovi[1]) neudělili žádné pokyny týkající se správy, potažmo zpeněžení předmětu jejich zajištění, obešel se insolvenční správce jednoduše bez nich a potřebné kroky učinil sám (event. v součinnosti s věřitelským výborem, resp. insolvenčním soudem).[2]

Tato koncepce vzala se začátkem letošního roku za své. Zajištění věřitelé nově hrají při nakládání s předmětem zajištění, resp. v souvislosti s jeho prodejem hlavní roli. Insolvenčnímu soudu byla svěřena role vedlejší a členové věřitelského výboru tvoří v podstatě kompars. Insolvenčního správce si pak lze představit jako diváka, který však má možnost v určitých fázích hry ovlivnit její děj.

Sporné otázky

Pokud jde o obecné otázky shora uvedeného, lze odkázat na již publikované.[3] V následujícím textu se tak zaměřím pouze na některé problematické body, které s sebou v daném směru novela přinesla.

Kdo je zajištěným věřitelem?

Zajištěným věřitelem je věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty,[4] resp. jehož pohledávka byla takto v rámci insolvenčního řízení zjištěna.[5] Novela však toto vymezení poněkud rozostříla, když v ust. § 167 odst. 3 IZ stanovila, že jestliže je hodnota předmětu zajištění dle znaleckého posudku vypracovaného v insolvenčním řízení po rozhodnutí o úpadku nižší než výše pohledávky, která se z této věci[6] uspokojuje jako první v pořadí,[7] pokládají se pohledávky ostatních zajištěných věřitelů (věřitelů s pozdějším pořadím) za nezajištěné.[8] **Platí tedy, že jestliže lze z předmětu zajištění uspokojit pouze pořadím první pohledávku, nemohou mít ostatní zajištění věřitelé hospodářský zájem zasahovat do jeho správy a zpeněžení. Proto jim právo podílet se na udělení jakéhokoliv pokynu týkajícího se předmětu zajištění nesvědčí a pokyny insolvenčnímu správci ukládá pouze věřitel disponující s pohledávkou, která je zajištěna jako první v pořadí.**

Kdo zadává vypracování znaleckého posudku a čím je přitom omezen?

Jestliže novela „vyřazuje ze hry“ věřitele s pozdějším pořadím zajištění na základě *znaleckého posudku vypracovaného v insolvenčním řízení po rozhodnutí o úpadku*, je třeba se ptát, kdo zadává vypracování tohoto znaleckého posudku, resp. kdo vybírá osobu znalce. **Odpověď je jednoznačná - je to insolvenční správce (§ 219 odst. 4 IZ).** Co už ovšem tak jasné není, je odpověď na otázku, zda má insolvenční správce i v této záležitosti postupovat na základě pokynu zajištěného věřitele (zajištěných věřitelů). Lze konstatovat, že nikoliv. **Zadání znaleckého posudku nelze podřadit pod správu majetkové podstaty, potažmo předmětu zajištění, jak ji má na mysli ust. § 230 IZ a už proto právo udělovat insolvenčnímu správci pokyny není pro zajištěné věřitele založeno. Tento závěr by však bylo možno učinit i s přihlédnutím k důsledkům, které mají závěry znaleckého posudku na postavení těchto věřitelů, když až na jeho základě je jejich právo ukládat insolvenčnímu správci pokyny postaveno na jisto, event. vyloučeno. Insolvenční správce proto musí v daném směru jednat zcela nezávisle na představách jednotlivých věřitelů, resp. (jen) v jejich společném zájmu (§ 36 odst. 1 IZ).**

Jak jsou chráněna majetková práva nezajištěných věřitelů, event. dlužníka v případě, že hodnota předmětu zajištění je vyšší než celková výše zajištěných pohledávek?

V případě, že zajištěný věřitel, jehož pohledávka se uspokojuje z předmětu zajištění jako první anebo druhá v pořadí, dá pokyn k jeho zpeněžení, vylučuje ust. § 293 odst. 2 IZ použití ust. § 286 odst. 2, § 287 odst. 2 a § 289 odst. 1 IZ. To znamená, že jestliže je zde pokyn (pořadím prvního nebo druhého) zajištěného věřitele, je jím nahrazen souhlas věřitelského výboru (insolvenčního soudu), který je jinak zákonem vyžadován k rozhodnutí o způsobu zpeněžení majetkové podstaty, resp. k účinnosti smlouvy o provedení veřejné dražby či smlouvy o prodeji mimo dražbu.[9] Ochrana před nebezpečím, že zajištěný věřitel (zajištění věřitelé) dá přednost rychlému uspokojení (pouze) své pohledávky před dosažením co možná nejvyššího výtěžku zpeněžení (ke škodě nezajištěných věřitelů, resp. dlužníka), je představována povinností insolvenčního správce odmítnout jakýkoliv pokyn, má-li za to, že předmět zajištění lze zpeněžit výhodněji.[10]

Jak se řeší rozpor v pokynech zajištěných věřitelů?

Do konce minulého roku platilo, že jestliže zajištění věřitelé neudělí společný pokyn, je to stejné, jako by nebyl udělen pokyn žádný.[11] Novela koncepci společného pokynu zajištěných věřitelů opouští a stanovuje insolvenčnímu správci povinnost respektovat pokyny zajištěného věřitele, jehož pohledávka se z dané věci uspokojuje jako první v pořadí. To ovšem pouze za předpokladu, že je pokyn opravdu udělen (jinak má toto právo věřitel s druhým pořadím) a je k němu připojen písemný souhlas ostatních zajištěných věřitelů, jejichž pohledávka se uspokojuje ze stejného předmětu zajištění. Není-li tomu tak, insolvenční soud nařídí do 30 dnů jednání; v této lhůtě se předmětné jednání musí konat, nelze ho v ní pouze nařídit. Uvedená lhůta se počítá ode dne, kdy insolvenční správce vyrozumí o existenci „neodsouhlaseného“ pokynu insolvenční soud (zákon insolvenčnímu správci neukládá, aby chybějící souhlasy zajistil anebo se o to pokoušel). V případě, že je takový pokyn zaslán zajištěným věřitelem přímo insolvenčnímu soudu (do insolvenčního rejstříku), lze dovodit, že předmětná lhůta běží ode dne, kdy soudu došel. **Do 7 dnů ode dne zveřejnění pokynu v insolvenčním rejstříku, resp. ode dne nařízení jednání o něm, mohou vůči němu ostatní zajištění věřitelé vznést námitky. Jsou-li námitky vzneseny, soud na jednání rozhodne, zda pokyn zajištěného věřitele schvaluje anebo nikoliv. Nebudou-li žádné námitky podány, lze nařízené jednání zrušit (když jeho předmětem mohou být jen a pouze ony).**

Závěr

Jedním ze stěžejních právních principů je zásada *vigilantibus iura scripta sunt*, tj. že práva náležejí

těm, kteří si je adekvátním způsobem chrání, kteří jsou bdělí a brání se zákonnou cestou proti případnému zásahu do nich.[12] Lze konstatovat, že od 1. 1. 2014 se tato zásada v insolvenčním řízení prosazuje o poznání silněji.

JUDr. Oldřich Řeháček, Ph.D.,
advokát, insolvenční správce

[CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s.r.o.](#)
advokátní kancelář

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 78 Praha 4 Pankrác

Tel.: +420 224 827 884
Fax: +420 224 827 879
e-mail: ak@akccs.cz

-
- [1] Šlo-li o pokyn týkající se správy předmětu zajištění a dlužník byl osobu s dispozičními oprávněními. V dalším textu se bude pro zjednodušení hovořit pouze o insolvenčním správci.
- [2] K tomu viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 1. 2012, sp. zn. KSUL 69 INS 6687/2009, 2 VSPH 980/2011.
- [3] Např. Maršíková, J. Insolvenční poradna. Bulletin Konkursní noviny, 2013, č. 10.
- [4] K tomu srov. § 2 písm. g) IZ.
- [5] Viz § 201 IZ.
- [6] § 489 nového občanského zákoníku
- [7] K tomu viz § 167 odst. 1 věta druhá IZ; toto ustanovení je zvláštní normou vůči obecným ustanovením nového občanského zákoníku (srov. § 981, § 982, § 2016 a § 3065 tohoto předpisu).
- [8] A to až do zpeněžení daného předmětu zajištění.
- [9] Zásadní nemožnost „obejít“ věřitelský výbor (insolvenční soud) v případě, že je zde pokyn zajištěného věřitele, byla na podkladě právního stavu před novelou zdůrazněna např. v usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 3. 2012, sp. zn. KSCB 26 INS 4392/2008, 1 VSPH 194/2012. Právní závěry zde formulované jsou však od 1. ledna 2014 nepoužitelné.
- [10] V takovém případě požádá insolvenční soud o přezkoumání tohoto pokynu v rámci dohlédací

činnosti.

[11] Viz Kozák, J.; Budín, P.; Dadam, A.; Pachtl, L. Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. Praha: ASPI, a.s., 2008, strana 377; v judikatuře shodně např. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 23. 9. 2013, č. j. KSUL 77 INS 8244/2012 – B – 23.

[12] Viz např. usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 15. 2. 2013, sp. zn. III. ÚS 3800/11.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva – právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti – jaké přinesla změny?](#)